

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Etkili Sunum Teknikleri Üzerine Görüşlerinin İncelenmesi

Murat ÇALIŞOĞLU^(*)

Öz: İnsan toplumsal bir varlıktır. Toplumla iç içe olan insan iletişim kurmak zorundadır. Kurduğu bu iletişim ile hem karşısındaki kişiyi anlar hem de ona bir şeyler anlatır. Etkili iletişim problem çözme, yorumlama, algılama ve empati becerilerinin gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Etkili sunum teknikleri kullanılırken etkili iletişim becerisinden yararlanır. Yapılan sunumlarda kullanılan iletişim öğrenmede etkili olmaktadır. Öğretmenler başta olmak üzere eğitimle ilgilenen tüm bireyler sunumlarında dinleyiciler ile iletişim kurmaktadır. Bu iletişimde etkili sunum teknikleri kullanılarak desteklenmektedir. Lisans eğitiminde etkili iletişim dersi öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişmesinde önemli yere sahiptir. Bu çalışmada amaç, lisans eğitimine devam eden öğretmen adaylarının etkili sunum tekniklerine yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmada, tarama modeli benimsenerek çalışılmıştır. Çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim lisans eğitimine devam eden okul öncesi öğretmen adaylarından amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiş 105 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Verilerin sunumunda ise frekans ve yüzde değerlerinden faydalanılmıştır. Çalışma sonucunda, etkili sunum tekniklerinin; hem sunum yapan yani öğretene, hem de öğrenen konumundaki kişilerin öğrenmesine katkı sağladığını, etkili iletişim becerilerini geliştirdiğini, topluluk karşısında konuşmayı, dinleyiciler ile göz teması kurmayı, beden dili, jest ve mimik kullanımını arttırdığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: İletişim, sunum teknikleri, öğretmen adayı

An Analysis of the Views of the Preservice Pre-School Teachers about the Effective Presentation Techniques

Abstract: Human is a social entity. People who are intertwined with society have to communicate. With this communication, he understands the other party and tells something to them. Effective communication has an important place in the development of problem solving, interpretation, perception and empathy skills. Effective communication skills are utilized when using effective presentation techniques. Communication used in the presentations is effective in learning. All individuals interested in education, especially teachers, communicate with the audience during their presentations. This communication is supported with effective presentation techniques. The effective communication course in undergraduate education has an important role in the personal and professional development of teachers. The purpose of this study is to determine the opinions of preservice teachers attending to undergraduate education about effective presentation techniques. In the study, the survey method was used. The research group consisted of 105 preservice pre-school teachers continuing their undergraduate education in 2017-2018. The sample was selected with purposeful sampling method. Interview protocol was used as data collection tool.

---

*Dr.Öğr.Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı (e-posta: mcalisoğlu@agri.edu.tr).

Descriptive analysis was used to analyze the data obtained from the study. Frequency and percentage values were used in the presentation of the data.

At the end of the study, participants have stated that effective presentation techniques; contribute to the learning of the both presenters, namely the ones teaching and learners, developing effective communication skills, increasing giving a speech in front of a crowd and making eye contact with the audience and increasing the use of body language, gestures and mimic.

Keywords: Communication, presentation techniques, preservice teacher

Makale Geliş Tarihi: 14.08.2018

Makale Kabul Tarihi: 10.02.2019

I.Giriş

İnsan toplumsal bir varlıktır ve yüzyıllardır çevresiyle sürekli bir iletişim halindedir. Düşüncelerini, duygularını, istek ve arzularını yazarak, konuşarak ve beden dilini kullanarak gidermeye çalışmıştır. Gerek dinleme gerekse de okuma yoluyla anlatmaya çalıştıklarının anlaşılmasını istemiştir. Karşısındaki kişiyi anlama ve o kişi tarafından anlaşılma gerekliliğinden dolayı ‘iletişim’ denilen kavram ortaya çıkmıştır. Bu anlamda eğitim başlı başına bir iletişim sürecidir. Bu sürecin verimli gerçekleşmesi eğitici ve öğrenciler arasındaki karşılıklı iletişimin etkili olmasına bağlıdır. (Dilekmen, Başcı ve Bektaş, 2008).

İletişim hayatın her alanıyla olduğu gibi tüm bilim dallarıyla da ilişkilidir. Bu nedenle çeşitli tanımları bulunmaktadır. İletişim Kıran’a (2004) göre bireyin kendisiyle, diğer bireylerle ve toplumsal düzeyde girdiği bir etkileşim süreci olmakla birlikte kaynak ve alıcı arasında geçen süreçte davranışları etkileme, değiştirme ve davranışlara yön verme eylemi; Cüceloğlu’na (2005) göre insan yaşamının sürdürülmesinde en önemli araçlardan bir tanesi; Tepeköylü, Soytürk ve Çamlıyer’e (2009) göre insanın yaşadığı çevreye uyum sağlayabilmesi ve birlikte yaşayabilmesi için gerekli olan öğelerden birisidir. Adıgüzel’e (2014) göre ise iletişim çeşitli duygu, düşünce ya da bilgilerin çeşitli araçlarla başka insanlara aktarılmasıdır. Öğrenme ile iç içe olması sebebiyle de başkaları üzerinde etki oluşturma sürecidir.

Sözlük tanımlarına bakıldığında; Genellikle dil aracılığıyla haberleşme, ilişki kurma, bir konuşmacıyla yanıt beklediği bir dinleyici arasındaki sözlü alışveriş. İki ya da daha çok kişi arasında bir anlaşma, düşünsel açıdan bir yaklaşma doğmasını sağlayan ve karşılıklı konuşmaya dayalı ilişki, diyalog. Her çeşit mesajın az ya da çok geniş ya da ayrışık toplum içinde yayılmasını sağlayan yöntemlerin tümü. Resmi ya da resmi olmayan iletişim kanalları aracılığıyla yönetenlerle yönetilenler arasında yapılan bilgi alışverişi (Büyük Larousse, 1986). Bir diğer sözlük tanımına göre ise: “Duygu düşünce ya da bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması. Telefon, telgraf, televizyon, bilgisayar, radyo gibi araçlardan yararlanılarak yürütülen bilgi alışverişi, bildirişim, haberleşme.”(tdk.gov.tr). İnsan ilişkileri iletişim yoluyla gerçekleşmektedir. Bu sebeple bireylerin sahip olduğu iletişim becerilerinin gelişmesi ve düzeyinin artması gerekmektedir (Tepeköylü, Soytürk ve Çamlıyer, 2009). Korkut’a göre (2015) insanlarla

daha çok bir arada olmayı gerektiren meslek alanlarında çalışanların özellikle iletişim becerilerine daha fazla hâkim olmaları gerekmektedir.

İletişim sürecinin kaynak, mesaj (ileti), kanal, alıcı ve dönüt olmak üzere beş temel ögesi vardır. Kaynak, iletişim sürecini başlatan, bir şeyler iletmek isteyen bireydir. İleti, kaynağın iletmek istediği görüştür. Kanal, iletiyi iletmek için kullanılan araç-gereç ve yöntem tekniklerdir. Alıcı, iletişim sürecinin hedefidir. Dönüt, alıcının gönderilen iletiye verdiği yanittir. Alıcının kaynağa yönelttiği geri bildirimlerdir. Dönüt öğretimdeki iletişimin önemli bir özelliğidir (Kaya, 2006). Kişilerarası iletişim, iletişim kuran kişiler, mesaj(lar), bağlam, kanallar, yanlış anlamalara ya da anlayamamalara neden olacak çevresel faktörler ve geri bildirim içeren bir süreç olarak ele alınmaktadır (Korkut, 2005). İletişimde bu beş temel öge arasında karşılıklı ilişki vardır. Kaynağın iletiyi iyi iletebilmesi, alıcının iletiyi alabilmesi, dönütün düzgün verilebilmesi gerekmektedir. Fakat her iletişimin bu öğelerin tümünü içerdiği söylenemez. İletişim sürecinde kullanılan bu öğelerden bazılarının düzgün kullanılmaması iletişimde sıkıntılara, anlaşılmalara neden olmaktadır. Bu sıkıntıların önlenmesi ve iletişimin daha sağlıklı yürütülmesi, aktarılması için "etkili iletişim" adını verdiğimiz kavram devreye girmektedir.

Etkili bir iletişim için, kaynağın anlatmak ve paylaşmak istediğini en iyi ve etkili biçimde anlatabilecek içeriği seçme ve bunları uygun bir kanalla alıcıya iletmesi gerekmektedir. Alıcının da bu içerik ile ne anlatıldığını kavraması ve simgeleri kaynağın kafasındaki anlama uygun bir biçimde anlamlandırması etkili iletişimi ortaya çıkaracaktır (Sever,1998). Kaynak tarafından iletilmek istenen mesajı alıcının anlayacağı biçimde anlatmak gereklidir. İletişim karşılıklı olduğu için yalnızca mesajın iletilmesi yeterli olmaz. Mesajın ne düzeyde iletilmiş olduğunu yanında ne kadar anlaşıldığı da önemlidir. Karşımızdaki kişiyi anlamak, yalnız onun ilettiği sözlü mesajı anlamak demek değildir, kendimizi onun yerine koyup hissedebilmektir. Etkili iletişimde kendini karşısındakinin yerine koyup onu anlamaya çalışmanın önemi göz ardı edilemeyeceği için empatinin önemi üzerinde durmakta fayda vardır (Uzuntaş, 2013).

Günümüz dünyasında çok sayıda bilgi kaynağı vardır. Bu kaynakların kullanımında artıları olduğu gibi eksi yönleri de vardır. Bilgi kirliliği, yanlış bilgi kaynakları olumsuz yönleri; bilgiye kolayca erişme, kolay kaynak bulabilme ise olumlu yönlerindedir.

Etkili iletişim derslerinde, eğitimlerinde ve seminerlerinde edebiyattan, şiirden, resimden, drama gibi bilgi kaynaklarından yararlanarak algılama, empati, yorumlama, anlama, anlatma gibi beceriler kazanılabilir. (Uzuntaş, 2013)

Teknoloji ile donatılmış dünyamızda artık öğrenme ortamlarında teknolojiye dayalı bilgi edinmek beklenen bir durumdur. Hemen her evde bilgisayar ve çok sayıda telefon kullanılan günümüzde dijital bilgi kaynaklarına bağımlılığımız her geçen gün artmaktadır. Teknolojik gelişmeler ve özellikle bilgisayar kullanımı, eğitimde kullanılan yöntemler üzerinde önemli değişikliklere yol açmıştır. Derslerde daha çok öğrencinin beş duyusuna hitap eden; görsel ve işitsel materyaller önem kazanmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda, görsel materyallerle öğrenmenin eğitim amacına ulaşmada çok

daha verimli olduğu ortaya çıkmaktadır. Hatunoğlu'na (2006) göre eğitimde bilgi teknolojileri aşağıda sıralanan amaçlar doğrultusunda kullanılmaktadır:

1-Öğrenciyi geleneksel öğrenme ortamlarından kurtararak kendi kendine bilgiye ulaşmasını sağlamak. 2- Öğrencilere bilgiye ulaşma, problem çözme, bilginin işlenmesi ve sunulması becerilerini kazandırmak ve günlük hayatta bilgi teknolojisi araçlarını nasıl kullanabileceklerini öğretmek. 3-Doğru yer ve zamanda, doğru bilgi teknolojisi aracı kullanım yeteneğini bütün öğrencilere kazandırmak.4-Dersin anlaşılmasını kolaylaştırmak. 5-Üst düzey düşünme yeteneğini geliştirmek.

Çağdaş eğitimde olmazsa olmaz olan sunum teknikleri öğrenmeyi ve kalıcılığı önemli ölçüde etkilemektedir. Etkili iletişimde sunum teknikleri hem öğretmenin hem de öğrencinin öğrenmesi gereken bilgilerdir. Herhangi bir alanda eğitim verilirken bilgilerin tam olarak anlaşılması ve etkin biçimde kullanılması amaçlanır. Bilgilerin tam olarak anlaşılması kullanılan sunum teknikleri ile yakından ilgilidir. Teknolojiyle donatılmış etkili sunumlar öğrencilere, öğrenme konumundaki bireylere büyük faydalar sağlar. Şimşek (1997), bu faydaları şu şekilde sıralamaktadır:

Bilgi kavramlarının zihinde somut olarak anlamlandırılıp yerleşmesini sağlar. Öğretimin daha etkili ve kalıcı olmasını sağlar. Konuların somut canlandırılmaları ile açıklanmasını sağlar. Eğitim ve öğretim sürecinin durağanlığını gidererek daha etkili bir öğrenme ortamı sağlar. Öğrencileri çalışmaya teşvik eder. Düşünceleri geliştirir ve durağanlıktan kurtarır. Kalıcı öğrenmeyi sağlar.

Eğitimde kullanılan yöntem ve tekniklerde dikkat edilmesi gerek unsurlar olduğu gibi etkili sunum tekniklerinde de dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Etkili sunumlarda dikkat edilmesi gereken hususlardan bazıları şunlardır;

Yapılması Gerekenler; Konuşmaların düzenli ve tutarlı olması gerekir. Konuşma ve sunumlar en az üç kez prova edilmelidir. Sunum başladığında kişi kendini tanıtmalı. Sunum yapılmadan önce sunum ana hatlarıyla uzman görüşüne sunulmalıdır. Dinleyiciler ile göz teması kurulmalı ve beden dili etkili kullanılmalıdır. Sunulan görsel içerik ve sözlü anlatım eş zamanlı olmalıdır. Vurgu ve tonlamada içeriğe uygun değişiklikler yapılmalıdır. Zaman yönetimi iyi planlanmalıdır.

Yapılmaması Gerekenler; Kolay okunmayan görsel malzemeler kullanılmamalıdır. Görsel malzeme dikkat dağıtıcı yazılı metinle, resimlerle veya çok farklı renklerle doldurulmamalıdır. Sunumda ilgili olmayan konulara girilmemelidir. Konuşma monoton olmamalıdır. Sunumda not kartlarından okuma yapılmamalıdır. Gösterilen slayt üzerinde yazılı olan cümleler değiştirilmeden kullanılmamalıdır (tck.org.tr).

Tüm bu bilgiler ışığında yapılan sunumlarda kullanılan iletişim öğrenmede etkili olmaktadır. Öğretmenler başta olmak üzere eğitimle ilgilenen tüm bireyler sunumlarında dinleyiciler ile iletişim kurmaktadır. Bu iletişimde etkili sunum teknikleri kullanılarak desteklenmektedir. Teknolojik gelişmelerle birlikte sunumlarda kullanılan araç gereçler de farklılık göstermektedir.

Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının insanlar karşısında konuşma ve ifade etmeleri sunum yapma becerisi olarak adlandırılmaktadır. Sunum yapma becerisi, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının kullanması gereken temel becerilerden birisidir. Sunum yapma, öğretmen adaylarının eğitimlik niteliğinin geliştirilmesinde öneme sahiptir. Başta öğretmen yetiştiren lisans eğitimleri olmak üzere lisans sonrası programlarda da bu becerinin mutlaka geliştirilmesi gerekmektedir (Altun ve diğ. 2017). Etkili sunum teknikleri hem öğrenen hem de öğretene açısından önem arz etmektedir.

Alanyazın incelendiğinde Akkaya'nın (2012) "Öğretmen Adaylarının Konuşma Sorunlarına İlişkin Görüşleri"; Altun, Özdemir ve İsmail'in (2017) "Öğretmen Adaylarının Derslerinde Yaptıkları Grup Çalışmaları ve Sunumlar Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi"; Pepe, Tot ve Güler'in (2005) "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinde Okutulan Derslerin Öğrencilere Sağladığı Katkı Düzeyinin Araştırılması"; Bağcı'nın (2008). "Öğretmenin Beden Dilinin Öğrenciler Tarafından Algılanması" ; Balcı'nın (1996) "Danışma Becerileri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyine Etkisi" ; Durmaz'ın (2007) "Öğretmenlerin Sınıf İçi İletişim Becerilerine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri" ; Şen'in (2006) "Sınıf İçi İletişimde Beden Dili-Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Öğretmenlerinin Beden Dilini Kullanma Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma" adlı çalışmalarına rastlanmıştır.

Altun, Özdemir ve İsmail'in (2017) çalışmasında, katılımcılar öğretim elemanlarının grup çalışması ve sunum yaptırılmalarını olumlu bulmakla birlikte öğretim elemanlarının grup çalışmaları ve sunumlara yeterli ve faydalı dönütler vermediği düşüncesine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akkaya'nın (2012) "Öğretmen Adaylarının Konuşma Sorunlarına İlişkin Görüşleri" isimli çalışması sonucunda öğretmen adaylarının ses, ton vurgu, telaffuz yanlışları; psikolojik (topluluk karşısında konuşamama, birebir ilişkilerde konuşamama), konuşma duraksaması, dil bilgisi kurallarını uygulayamama, bilgi eksikliği, konuşmaya odaklanamama, fiziksel nedenlerle toplumsal engellerden kaynaklanan konuşma sorunlarının olduğu tespit edilmiştir. Bağcı (2008) "Öğretmenin Beden Dilinin Öğrenciler Tarafından Algılanması" isimli çalışmasında, öğrencilerin öğretmenlerin beden dilini nasıl algıladıkları üzerinde durulmuş, çalışma sonucunda beden dillerine dikkat eden öğretmenlerin derslerinde, ilgi ve başarılarının arttığı saptanmıştır. Balcı (1996) "Danışma Becerileri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyine Etkisi" isimli çalışma sonucunda danışma becerileri eğitimi alan öğrencilerin iletişim becerilerinin artmış olduğu saptanmıştır. Durmaz'ın (2007) öğretmenlerin sınıf içi iletişim becerilerine yönelik yaptığı çalışmada öğrencilerin, öğretmenlerinin sınıf içi iletişim becerilerine ilişkin görüşleri incelenmiş ve çoğu alt boyutta farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Şen (2006) sınıf içi iletişimde beden diline yönelik öğretmenler ile yaptığı çalışmada, öğretmenlerin sınıf içi iletişimde olumlu ya da olumsuz olarak ifade edilen beden dili hareketlerinin öğrenciler üzerinde öğretmenin yansıttığı şekilde aynı yönde etki ettiği sonucunu elde etmiştir. Yılmaz (2007), üniversite öğrencilerinin kişilerarası iletişim becerileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi çalışmasında, üniversite öğrenimleri boyunca geçirdikleri yaşantılar bağlamında iletişim becerileri ile bağlanma stillerini, farklı değişkenler açısından incelemiştir.

İnsan toplumsal bir varlıktır ve yüzyıllardır çevresiyle sürekli bir iletişim halindedir. Düşüncelerini, duygularını, istek ve arzularını yazarak, konuşarak ve beden dilini kullanarak gidermeye çalışmıştır. Gerek dinleme gerekse de okuma yoluyla anlatmaya çalıştıklarının anlaşılmasını istemiştir. Karşısındaki kişiyi anlama ve o kişi tarafından anlaşılma gerekliliğinden dolayı 'iletişim' denilen kavram ortaya çıkmıştır. Bu anlamda eğitim başlı başına bir iletişim sürecidir. Bu sürecin verimli gerçekleşmesi eğitici ve öğrenciler arasındaki karşılıklı iletişimin etkili olmasına bağlıdır. (Dilekmen, Başcı ve Bektaş, 2008).

I. Yöntem

A. Amaç

Bu çalışmanın amacı lisans eğitimine devam eden öğretmen adaylarının etkili sunum tekniklerini kullanmalarına yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaca yönelik aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Etkili sunum teknikleriyle yapılan sunumlarla diğer sunumlar karşılaştırıldığında ne tür farklılıklar vardır?
- Öğretmen adaylarına göre etkili sunum teknikleriyle sunum yapmanın sağladığı yararlar nelerdir?

B. Araştırmanın Modeli

Araştırma tarama modeli benimsenerek çalışılmıştır. Tarama araştırması; bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalarıdır. (Büyüköztürk, 2015). Bu araştırma türünde bireylerin tutum, inanç ve düşüncelerini öğrenmek için anket doldurulur ya da görüşme yapılır. Tarama yönteminde genellikle araştırmacı örneklemeden hareket ederek evren hakkında genellemeler yapabilir (Christensen, Johnson ve Turner, 2014).

C. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiş 2017-2018 eğitim-öğretim yılında lisans eğitimine devam eden 105 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Amaçlı örneklemlerde, araştırmacılar çalışma grubuna kimlerin seçileceğinde kişisel yargısını kullanır ve katılımcıları çalışma için en uygun özelliklerine göre belirler. Katılımcılar çalışılan konu ile ilgili önceki yaşantıları, deneyimleri ve mevcut konu hakkındaki bilgileri nedeniyle tercih edilmektedir. (Başkale, 2016)

D. Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından alan yazın incelenmesi sonucunda 4 soruluk bir görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formu plot uygulama olarak gönüllü 10 okulöncesi öğretmen adayına uygulanmıştır. Plot uygulamada elde edilen sonuçlar, iletişim, ölçme değerlendirme, Türkçe ve sınıf eğitimi alanında uzman kişiler tarafından incelenerek iki soru görüşme formundan çıkarılmış ve veri toplama aracına biçim ve içerik bakımından son hali verilmiştir. İki bölümden oluşan görüşme

formunun birinci bölümünde katılımcıların kişisel bilgileri, ikinci bölümünde ise katılımcıların etkili sunum tekniklerini kullanmalarına ilişkin iki soru bulunmaktadır. Katılımcıların soruları yazılı olarak cevaplamaları istenmiştir.

E. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analizde amaç, verilerin özetlenip yorumlanmasıdır. Böylece görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini ortaya çıkarmak ve yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmektedir. (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Verilerin sunumunda ise frekans ve yüzde dağılımlarından faydalanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları ÖA (Öğretmen Adayı) şeklinde kodlanmış ve numaralandırılmıştır. (ÖA-1, ÖA-2, ÖA-3...)

III. Bulgular

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulguların frekans ve yüzde dağılımlarının tablolandırılarak sunumu ve yorumlanmasına yer verilmiştir.

Tablo 1: “Etkili sunum tekniklerine göre yaptığınız sunumunuzu diğer sunumlarınızla karşılaştırarak farklı yönlerini yazınız?” sorusuna verilen yanıtların frekans ve yüzde değerleri

Etkili sunum tekniklerine göre yaptığınız sunumunuzu diğer sunumlarınızla karşılaştırarak farklı yönlerini yazınız?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Sunuma ve konuya daha fazla hâkim olma	54	28,99
Daha etkili ve kurallara uygun slayt hazırlamanın öğrenilmesi	36	19,33
Kılık kıyafet ve dış görünüşün öneminin fark edilmesi	19	10,20
Sınıfın daha aktif olması	13	6,98
Beden dili, jest ve mimikleri daha iyi kullanmayı öğrenme	12	6,44
Daha sade ve anlaşılır bir dil kullanma	12	6,44
Daha eğlenceli ve sohbet havasında geçmesi	12	6,44
Sınıfta daha aktif olma	10	5,37
6x6 tekniğini öğrenme ve kullanma	7	3,75
Olumlu dönüt alma	3	1,61
Konu hakkında bilgi elde etme ve kaynak bulmada zorluk yaşanması	2	1,07
Daha az resim kullanma	2	1,07
Göz teması kuramama	1	0,53
Bilimsel terimler ve yabancı kelimelerin fazla olması	1	0,53
Farklı yönünün olmaması	1	0,53
Yorum kabiliyetinin gelişmesi	1	0,53
Toplam	186	100

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmen adaylarının %28,99'u sunuma ve konuya daha fazla hâkim olduğu, %19,33'ü daha etkili ve kurallara uygun slayt hazırlamayı öğrendiği, % 10,20'si kılık kıyafet ve dış görünüşün önemini fark ettiği, % 6,98'i sınıfın daha aktif olduğunu gördüğü, % 6,44'ü beden dili, jest ve mimikleri daha iyi kullanmayı öğrendiği, % 6,44'ü daha sade ve anlaşılır bir dil kullandığı, % 6,44'ü daha eğlenceli ve sohbet havasında geçen bir sunum yaptıkları, %5,37'si sınıfta daha aktif olduğu, %3,75'i 6X6 tekniğini öğrendiği ve kullandığı, %1,61'i olumlu dönüt aldığı, %1,07'si daha az resim kullandığı, %0,53'ü göz teması kuramadığı, %0,53'ü bilimsel terimler ve yabancı kelimelerin fazla olduğu, %0,53'ü farklı yönünün olmadığı,

% 0,53'ü yorum kabiliyetinin geliştiği görüşündedir. **ÖA-3** öğretmen edasıyla nasıl ders anlatacağını ve öğretmen olduğunda bunun önemli bir deneyim olduğunu, sınıf katılımlarının daha iyi ve daha etkili olduğunu ayrıca etkili bir sunumun ve slaytın nasıl hazırlanabileceğini daha iyi anlayıp kavradığını ; **ÖA-10** öğretmenin kendisinden ne istediğini bilmesinin, ona güven verdiğini ve daha iyi hazırlanmasına vesile olduğunu ve ses tonunun, sınıf hâkimiyetinin önemini yeni fark ettiğini; **ÖA-73** ilk defa kendisini bir öğretmen gibi hissettiğini ve sunum tekniklerinin öğrenmenin hayatında önemli bir basamak olduğunu, bundan sonraki eğitim hayatında bu yöntemi hiç unutmayacağını ve kullanacağını; **ÖA-95** ise daha önce sunumları için prova yapmadığını ama bu deneyim sayesinde daha iyi bir iş çıkardığını fark ettiğini ve iletişim becerilerine ciddi anlamda katkı sunduğunu, sunum öncesi prova yapmanın gerekliliğini ve önemini fark ettiğini belirtti.

Tablo 2: “Etkili sunum tekniklerine göre konu anlatmanın sizlere katkıları nelerdir?” sorusuna verilen cevapların frekans ve yüzde değerleri

Etkili sunum tekniklerine göre konu anlatmanın sizlere katkıları nelerdir?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Deneyim kazanma	53	23,32
Özgüven ve cesaret kazanma	37	16,28
Etkili sunum yapmayı öğrenme	32	14,08
Kurallara uygun ve daha detaylı slayt hazırlamayı öğrenme	22	8,65
Topluluğa hitap etmeyi öğrenme	20	8,8
Daha etkili iletişim kurmayı öğrenme	11	4,84
Kılık kıyafet ve dış görünüşün olumlu etkisini fark etme	10	4,4
Beden dilini daha etkili kullanmayı öğrenme	10	4,4
Etkili konuşma becerisi kazanma	10	4,4
Kendini bir öğretmen gibi hissetme	8	3,52
Konuya hâkim olmanın önemini fark etme	8	3,52
İyi bir dinleyici olmayı öğrenme	1	0,44
Tahta fobisini yenme	1	0,44
Yaratıcılığı artırma	1	0,44
Empati kurmayı öğrenme	1	0,44
Girişimcilik yönünü güçlendirme	1	0,44
Bir katkısı yok	1	0,44
Toplam	227	100

Tablo 2 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmen adaylarının % 23,32'si deneyim kazandığını, % 16,28'si öz güven ve cesaret kazandığını, % 14,08'i etkili sunum yapmayı öğrendiğini, % 8,65'i kurallara uygun ve daha detaylı slayt hazırlamayı öğrendiğini, % 8,8'i topluluğa hitap etmeyi öğrendiğini, % 4,84'ü daha etkili iletişim kurmayı öğrendiğini, % 4,4'ü kılık kıyafet ve dış görünüşün olumlu etkisini fark ettiğini, % 4,4'ü beden dilini daha etkili kullanmayı öğrendiğini, % 4,4'ü etkili konuşma becerisi kazandığını, % 3,52'si kendini bir öğretmen gibi hissettiğini, % 3,52'si konuya hakim olmanın önemini fark ettiğini, % 0,44'ü iyi bir dinleyici olmayı öğrendiğini, % 0,44'ü tahta fobisini yendiğini, % 0,44'ü yaratıcılığının arttığını, % 0,44'ü empati kurmayı öğrendiğini, % 0,44'ü girişimcilik yönünün güçlendiğini, % 0,44'ü herhangi bir katkısının olmadığını dile getirmiştir. **ÖA-3** sınıfta daha rahat olmayı öğrendiğini, slaytın ve sunumun nasıl daha etkili olabileceğini kavradığını; **ÖA-5** kaybettiği özgüveni

yıllar sonra kazanmanın mutluluk verici olduğunu ama sakal ve bıyıklarını kestiği için de hoşnutsuzluğunu; **ÖA-22** sınıftaki hiç konuşmadığı arkadaşlarıyla bu vesileyle konuşma fırsatı bulduğunu ayrıca sınıfta etkin rol almanın dersi aktarmada çok önemli olduğunu ve bunu daha iyi fark ettiğini; **ÖA-76** ise kazandığı özgüvenle daha akıcı ve etkili bir anlatım yapabildiğini, bunun da mutluluk verici olduğunu belirtti.

IV. Tartışma ve Sonuç

Etkili sunum teknikleri hakkındaki bu araştırmada öğretmen adaylarının görüşleri detaylı ve derinlemesine incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, öğretmen adaylarının etkili sunum teknikleri ve iletişim becerileri hakkında genel olarak olumlu görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde öğretmen adaylarının etkili sunum tekniklerini kullanarak yaptıkları sunumların, normal sunumlarına göre daha çok olumlu etkileri olduğu yönünde görüş bildirdikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Çalışma sonucunda; yapılan sunumlarda kurallara uygun sunumlar hazırlandığı ve görselliğin ön planda olduğu belirtilmiştir. Etkili sunum tekniklerinin, hem sunum yapan yani öğretene, hem de öğrenen konumundaki kişilerin gelişmesine ve öğrenmesine katkı sağladığı tespit edilmiştir. Etkili sunum teknikleri kişilerde, empati yapma, özgüven kazanma, karşısındaki kişiye hitap etme, etkili iletişim kurma, kendini ifade etme gibi sunum yapma becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Etkili iletişim ve sunum tekniklerinin kişilerin hem kişisel gelişmelerine hem de öğrenme-öğretme süreçlerine olumlu katkıları olduğu belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlarla; Altun, Özdemir ve İsmail (2017) in çalışmalarında tespit ettikleri “yapılan sunumların öğretmen adaylarının topluluk karşısında konuşma becerisine olumlu olarak katkı sağladığı” sonucu benzerlik göstermektedir. Akkaya'nın (2012) çalışmasında öğretmen adaylarının konuşma becerilerinin artabileceği sonucu da çalışmamızda elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Bağcı (2008) tarafından yapılan çalışmada elde edilen beden dillerine dikkat eden öğretmenlerin öğrencilerinin derslerinde, ilgi ve başarılarının arttığı sonucu da çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Alanyazında etkili sunum tekniklerinin, etkili iletişim kurmayı ve iletişim becerilerini geliştirdiği belirtilmiştir. Topluluk karşısında konuşurken dinleyiciler ile göz teması kurmayı, beden dili, jest ve mimik kullanımını arttırdığı ileri sürülmüştür. Etkili sunum tekniklerinin kullanımı, oluşturulan slaytların biçim ve içerik olarak kurallara uygun olarak hazırlanmasını sağladığı gibi sunum yapan kişilerin teknikleri uygulayarak öğrenmesini de sağlamaktadır. Ergin ve Birol (2000) öğrenmenin iyi bir iletişim ürünü olduğu, yeni öğrenmelerin yeni bilgi ve beceriler edinme ile olacağından iletişim gerçekleşmedikçe öğrenmenin de gerçekleşmeyeceği sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç dolaylı olarak çalışmamızın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Pepe, Tot ve Güler (2005) tarafından yapılan araştırmada katılımcıların büyük çoğunluğunun derslerin iletişim becerilerini geliştirdiğini ifade etmeleri çalışmamız sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Şen (2006) tarafından yapılan araştırmada sınıf içi iletişimde kullanılan olumlu beden dili hareketlerinin öğrencileri olumlu etkilediği, olumsuz beden dili hareketlerinin ise öğrencileri olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Beden dili etkili

iletişimde en önemli unsurlardan birisi olması nedeniyle bu sonuç dolaylı olarak çalışmamızın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Kaynaklar

- Adıgüzel, Ö. (2014). Eğitimde yaratıcı drama. Pegem Akademi.
- Akkaya, A. (2012). “Öğretmen Adaylarının Konuşma Sorunlarına İlişkin Görüşleri”. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9/20: 405-420.
- Altun, T., Özdemir, C. ve İsmail, A. (2017). “Öğretmen Adaylarının Derslerinde Yaptıkları Grup Çalışmaları ve Sunumlar Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi”. *International Journal of Social Science*, Summer II, 31-46.
- Aytaçlı, B. (2012). “Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış”. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Bağcı, M. (2008). Öğretmenin Beden Dilinin Öğrenciler Tarafından Algılanması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı.
- Balcı, S. (1996). Danışma Becerileri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyine Etkisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Samsun: 19 Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Başkale, H. (2016). “Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik Ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9 (1), 23-28.
- Büyüköztürk, Ş. (2015). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Christensen, L. B., Johnson, B., and Turner, L. A. (2015). Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz. Ankara: Anı Yay.
- Cüceloğlu, D. (2005). Yeniden insan insana, İstanbul: Remzi.
- Dilekmen, M., Başcı, Z., Bektaş, F. (2008). “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İletişim Becerileri,” *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 12(2):223-231.
- Durmaz, S. (2007). Öğretmenlerin sınıf içi iletişim becerilerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Ergin, A., Birol, C. (2000) Eğitimde iletişim. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Hatunoğlu, Z. (2006). “Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımının Sunum Kalitesine Olan Etkilerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma”. *Muhasebe ve Finansman Dergisi (MUFAD)*, 30, 190-200.
- Kaya, Z. (2006). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme, Ankara, Pegem Yayınları.
- Kıran, H. (Ed.). (2014). Etkili sınıf yönetimi. Ankara, Anı Yayıncılık.

- Korkut, F. (2005). “Yetişkinlere Yönelik İletişim Becerileri Eğitimi”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 143-149.
- Meydan Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi.(1986).Cilt 7, İstanbul. Milliyet Yayınları.
- Pepe, K., Tot, E., Güler, D.(2005). “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinde Okutulan Derslerin Öğrencilere Sağladığı Katkı Düzeyinin Araştırılması”. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9, 129-145.
- Sever, S . (1998). “Dil ve iletişim (Etkili Yazılı ve Sözlü Anlatım)”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 31 (1), 51-66.
- Şen, S. (2006). Sınıfı İletişimde Beden Dili (Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi Öğretmenlerinin Beden Dilin Kullanma Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şimşek, N. (1997) Öğretmen ve Öğretmen Adayları İçin Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı, Anıl Matbaa ve Cilt Evi, Ankara.
- Tepeköylü, Ö., Soyürk, M., Çamlıyer, H.(2009). “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (Besyo) Öğrencilerinin İletişim Becerisi Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, VII (3), 115-124.
- Uzuntaş, A.(2013), “Etkili İletişim: Anlatılabilmek ve Anlayabilmek”. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21 (1),11-30.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, B. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Kişilerarası İletişim Becerileri Ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla: Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı.
- <http://www.tck.org.tr/activity/1488187016.pdf>
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5c8a46036b5f46.96993052